

Antonio Fian

Álmomban

[IM SCHLAF]

JOGOSÍTVÁNY

A Luchterhand Könyvkiadó két mérvadó személyisége, egy férfi és egy nő, felkeresett szüleim S-ben levő házában, hogy közösen végső döntésre jussunk egy prózakötet kiadásáról. A hosszadalmas megbeszélés végén félszívvvel ugyan, de a kiadás mellett döntöttek. Elégedetten dőltem le az ágyra, hogy egy kicsit kipihenjem magam, miközben azok ketten átmentek a másik szobába, ahol, úgy tűnik, már türelmetlenül várta őket anyám, ugyanis hallottam, ahogy a férfi beszámolt a tárgyalások pozitív lezárásáról, majd hozzátette: „És a jogosítvány sem jelent problémát.” Ekkor legnagyobb rémületemre eszembe jutott, amit tudtam, de teljesen elfelejtettem: hogy a jogosítvány, pontosabban a teherautóvezetői engedély elengedhetetlen feltétele a Luchterhand Kiadóval megkötendő szerződésnek, hogy tehát velem, akinek még személyautóra sincs jogosítványa, és aki soha nem is tudná letenni az autóvezetői vizsgát, ez a kiadó eleve nem is köthetne szerződést. „Vissza az egész, nincs jogosítványom!” – kiáltottam át a másik szobába, anélkül, hogy felkeltem volna az ágyról, és azok ketten szemrehányó arckifejezéssel, amiért ilyen helyzetbe hoztam őket, visszajöttek hozzám, és elmagyarázták – még egyszer! én ezt már tudtam! –, hogy a Luchterhand Könyvkiadó csak azért tud könyveket kiadni, mert fő tevékenységként sikeres szállítmányozó céget működtet, ezért a szerzőknek a könyvük kiadása fejében teherautóvezetésre is szerződést kell kötniük a kiadóval. Teherautóvezetői jogosítvány nélkül nincs könyv a Luchterhandnál, szállítmányozó cég nélkül nincs kiadó, ezek a piac törvényei. Aztán elköszöntek tőlem, még mindig mérgesen, és néztem az ablakból, ahogy kimennek a házból. A ház előtt beszálltak egy LUCHTERHAND FUVARÓZÁS feliratú teherautóba, és elhajtottak.

CSILLÁR

Ébren feküdtem az ágyban, és a mennyezetet néztem, az oda felszerelt csillárt, amely nem volt túl díszes, viszont meglehetősen koszos volt, és tudtam, hogy ez a csillár nagyon messze van, nem a plafonon lóg, hanem a Hold felénk forduló felszínén. Hosszú ideig feküdtem így, mozdulatlanul, becsuktam a szemem, kinyitottam, megint becsuktam, kinyitottam, egyszer csak kiszakadt a csillár a helyéből, és zuhanni kezdett a Föld felé, be a szobámba [miért nem égett el?], és végül hatalmas csörömpöléssel becsapódott az ágyam mellett, de meglepő módon semmiféle kárt nem okozott. Jellemző az amerikaiakra, gondoltam, továbbra is a mennyezetre meredve, el tudnak repülni a Holdra, és ott fel tudnak szerelni egy csillárt, de úgy felcsavarozni, hogy biztosan lógjon, amit nálunk egy inas is meg tud csinálni, arra nem képesek.

BAHAMÁK

E. és én egy házaspároknek szóló tévés kvízműsorban egyhetes bahamai nyaralást nyertünk, és a mindig nagyon speciális ráadáskérdés megválaszolásával, ami ebben a műsorban csak nagyon kevés résztvevőnek sikerült, ráadásul még tízezer euró „zsebpénzt” is. [Nagy szerencsém volt a kérdéssel, amely így hangzott: „Ki állította be 1990-ben a már semmit el nem döntő 1–3-as végeredményt az SVS – Rapid Wien kupaelődöntőn?”] Rögtön a Bahamákon voltunk, és a civilizált őserdőben sétáltunk, miközben nem is annyira az egzotikus táj kötötte le a figyelmünket, hanem az a kérdés, hogy azt a zsebpénzt elverjük-e (az én javaslatom), vagy inkább vegyünk belőle egy új autót [E. javaslata]. Ahogy így sétáltunk, és teljesen nyugodtan és racionális érveket felvonultatva beszélgettünk, egyszer csak figyelmeztető táblákba ütköztünk, amelyek egy halott, vagy mi az, hogy halott, egy széttépett, szörnyű módon darabjaira szaggatott európai turista volt látható. A kép alatt udvariasan arra kérték a turistákat, hogy ne távolodjanak el túlságosan a szállodától, az őserdőben szigetlakók fosztogató bandái rejtőznek, és állandó veszélyt jelentenek a vigyázatlan vendégekre. Innentől a szálloda vezetősége nem vállal felelősséget.

Így hát nem fejeztük be a vitát, hanem sarkon fordultunk, és visszasiettünk a szállodába, de mielőtt megérkezhettünk volna, felébredtem, tényleg egy szállodában, Villachban, és persze zsebpénz nélkül.

MEGVETÉS

Az S-ben megrendezett felolvasásomra sokan eljöttek. Egy olyan verset olvastam fel, amely Günter Eich *Leltár* című híres versének hagyományát követte, de hosszabb volt, és ezekkel a szavakkal kezdődött: „Ez az a kéz, amely a gyűrűt tologatja, / ez az az ököl, amely nem talál soha, / ez az apám, aki megvet engem”. Hogy hogyan folytatódott, azt nem tudom, de tetszett, a közönség figyelmesen hallgatott, és hangosan tapsolt, amikor véget ért a vers: „És most várok, / egyedül, / apámra, / hogy majd belép / és hozzám lép, / hogy megvessen engem.” A taps elülte után még ott maradtam az asztalnál, néhány hölgy a hallgatóságból odajött, és dedikációt kért, és hirtelen – felolvasás közben észre se vettem, hogy itt van – apám állt előttem, bólintott, félrevont. A vers tetszett neki, mondta, mégsem volt jó ötlet itt felolvasni. Ő persze tudja, hogy egy irodalmi én valójában nem azonos a szerzővel, és ennek megfelelően ennek az éneknek az apja sem azonos a szerző apjával, az s-i közönség azonban nem ért az irodalomhoz, és azt fogja gondolni, hogy ő megvet engem. Még az a szerencse, mondta apám, hogy nem volt itt Schleißné, aki egyébként minden felolvasásra elmegegy, mert akkor holnap az egész város erről beszélne.

EGYENLÍTÉS

A barátaimmal elmentem megnézni az SVS meccsét az Admira Mödling ellen a kicsi, ám szép mödlingi stadionba, ahol mindegy, hol állunk, mindenképp közel vagyunk az eseményekhez. Nem volt jó meccs, ráadásul az SVS null-egyre állt, és alárendelt szerepet játszott, úgyhogy a sörivás volt az egyetlen örömünk. Körülbelül a második

félidő felénél rajtam volt a sor, hogy utánpótlást hozzak, úgyhogy elindultam az oldalvonal mentén a mödlingi kapu felé, mert arra volt a büfé, miközben azért követtem a pályán zajló eseményeket. Hofer, az egyik csatár megszerezte a labdát, és nyargalni kezdett vele a jobb oldalon szintén a mödlingi kapu felé, de a felezővonal után nem sokkal elgáncsolták, és elesett. A bíró a sípjába fúj, Hofer szokása szerint a földön fetrengett, mintha nagy fájdalmai lennének, nyilván abban reménykedett, hogy a bíró sárga lapot ad az ellenfél játékosának. Én, aki az esemény közelében voltam, annyira mérges lettem a[z értékes időt elvesztegető!] viselkedése miatt, hogy rákiáltottam: „Hofer, ne bénázz, állj fel, ki kell egyenlíteni!”, ami az itt, idegenben, három-négyszáz néző előtt név szerint megszólított focistát annyira meglepte, hogy mintegy felvilanyozva talpra ugrott, maga elé tette a labdát, beívelte a szabadrúgást az ellenfél tizenhatosára, és a labdát a Devescovi nevű söprögető [biztos, hogy Devescovi? nem, nem biztos, hogy Devescovi] könnyedén és védhetetlenül a hálóba fejelte, amivel kiegyenlített, és – mint én rögtön sejtettem – a végeredményt is beállította.

Vártam, hogy felébredjek, de nem történt semmi, továbbra is Mödlingben voltam, és sört hoztam magamnak és a barátaimnak, koccintottunk az egyenlítésre, amely – mint mindannyian tudtuk – az én érdemem volt, a meccs lefújása után visszamentünk Bécsbe, ahol egy vendéglőben tovább ünnepeltünk, s végül holtrészegen hazamentem, lefeküdtem és elaludtam. Másnap reggel fájó fejjel ébredtem, felhoztam az újságot, és kinyitottam a sportrovatnál. „Admira Mödling – SVS 1–1”. Rögtön vártam megint, hogy felébredjek.

OLVASMÁNY

Egy krimi olvastam, oldalról oldalra, sorban egymás után. Az volt a címe: *Áramszünet a Városi Könyvtárban*. Unalmas.

KUTATÁS

Elfogadtam egy irodalmi folyóirat felkérését, hogy írjak egy esszét a *Les Indépendants du Ciel* című korai, kevésbé ismert Buñuel-filmről, a filmrendezőnek Egon Schiele festészetéhez való viszonyáról, és elutaztam Franciaországba, hogy a Carcassonneban található Buñuel Archívumban az esszéhez kutatást végezzek. A carcassonne-i Buñuel Archívum egy csodaszép kastélyban működött, és rengeteg anyagot őrzött. Öt vagy hat alkalmazott dolgozott ott, akik semmi mással nem foglalkoztak, csak Buñuel műveinek és hagyatékának feldolgozásával, abszolút specialisták, akik nemcsak szakmailag, hanem nyelvileg is fölényben voltak velem szemben, ugyanis míg nekem meglehetősen fáradtságomba került, hogy félig-meddig helyes franciasággal tegyem fel a kérdéseimet, ők hibátlan német nyelven, akcentus nélkül válaszoltak. A *Les Indépendants du Ciel* iránti érdeklődésem rögtön felkeltette az övékét, halomszámra tették elem az anyagot az archívumból, gratuláltak a tervemhez, legfőbb ideje, hogy valaki foglalkozzék ezzel a mindmáig alulértékelt remekművel, melyik folyóirat közli a tanulmányomat, a *Cahiers du Cinéma*, vagy esetleg önálló könyvként jelenik meg? Megilletődve vallottam be, hogy egy osztrák irodalmi folyóiratnak készül az esszé, akkor a levéltárosok kissé csalódottnak tündek, de továbbra is – igaz, némi leereszkedéssel – udvariasak és segítőkészek maradtak, nem tesz semmit, egy kis

publikáció is jobb, mint egy semmilyen publikáció, főleg ha alapos kutatást végeznek hozzá. És egyre csak hozták ki nekem az archívumban őrzött anyagokat, könyveket, CD-ket, újságcikkeket, amik már megjelentek a *Les Indépendants du Ciel*ről, de nem feleltek meg a Buñuel-levéltárosok igényeinek. Ezek legfeljebb közelítések, alapjában véve nevetséges, együgyű kísérletek, hogy mondjanak valamit erről a rendkívül komplex filmről. Például egyik szerző sem vette a fáradságot, hogy felkeresse azokat a szállodákat, amelyekben Egon Schiele a cselekmény idején lakott, és amelyek némelyike még biztosan megvan, pedig ezt ahhoz, hogy a *Les Indépendants du Ciel*t valamennyire is megértse az ember, mindenképp meg kellett volna tenni. Megtekinteni a szobákat, régi fényképeket előkeresni, amelyeken a már nem létező hotelszobák láthatók, az egy ilyen munkához elengedhetetlen.

Én sűrűn bólogattam, és mondtam, még mindig franciául, hogy ez a legkevesebb, épp ez volt nekem is kezdettől a tervem, aztán az anyag nagy részét bepakoltam egy óriási szatyorba, miközben már tudtam, hogy nem fogok belenézni, hanem néhány hét múlva minden megjegyzés nélkül visszaküldöm az egészet, a folyóiratnál visszamondom a megbízást, és Buñuel remekművét, amilyen gyorsan csak tudom, elfelejtem.

SZERETŐ

Lefeküdtem egy fiatal, kicsi, fekete hajú nővel, akit először láttam életemben, de akiről tudtam, hogy barátságban van E-vel, és nem voltam valami ügyes. Nekem ez nagyon kellemetlen volt, duplán kellemetlen: elvégre nem azért csálja meg az ember a feleségét, hogy aztán szeretőként csődöt mondjon. Szégyenkezésemet túljátszva mentegetni kezdtem magam a partnerem előtt: valószínűleg túl sokat ittam, rossz napom volt, stb. Csak arra kérném, próbáltam tréfálkozni, hogy amikor legközelebb találkozik E-vel, ne panaszkodjon rám, mire ő komoly arccal azt válaszolta, hogy erre nem lesz szükség, E. mindent tud, hiszen ő maga E. Zavartan néztem rá, nem, hazudott, nem E. volt, egyáltalán nem hasonlított a feleségemre. Ezt meg is mondtam neki, de ő felnevetett, és azt mondta, akkor már nem csodálkozik, én tényleg semmit nem tudok a nőkről. Hát ő persze, hogy nem E., hanem önmaga, de ugyanakkor, mint minden más nő, ő is azonos minden más nővel, tehát E-vel is. Akkor hát a világ összes nője tud rólunk, kérdeztem, és ő egy bólintással jelezte, hogy ez teljesen magától értetődő.

BARBIE

A játékboltban születésnap ajándékot kerestem a hétéves lányunknak, és megpillantottam egy Barbie-készletet azzal a névvel, hogy „Barbie meztelenül térdel a házioltára előtt, és a Bibliát olvassa”. Levettem a polcra, hogy közelebbről is megnézzem [Barbie meztelenül térdelt egy házioltár előtt, és a Bibliát olvasta], ekkor mögém lépett egy eladó, és gratulált a választáshoz, ez egy különlegesen szép darab, mondta, amely egyszer majd a gyűjtők körében bizonyosan nagyon keresett lesz. De figyelmeztet, hogy ezt a babát nem adhatom gyerek kezébe, ennek a játéknak a használata csak tizennyolc éves kortól megengedett. Visszatettem a helyére a babát, és mondtam, hogy teljesen abszurd, hogy egy játékboltban olyan dolgokat árulnak, amelyekkel nem játszhatnak fiatalok, de az eladó azt mondta, nem tehet róla, nem ő találja ki a szabályokat.

KIVÁNCSISÁG

Hogy miért, nem tudom, de Peter Handkével kerültem össze egy kétágyas szobába. Nem mertem megszólítani, ő meg nem vett rólam tudomást, egyfolytában csak írt egy jegyzetfüzetbe. Meg akartam nézni, mit és főleg hogyan ír, ezért mögé osontam, de olyan feltűnően, hogy magam is csodálkoztam, miért nem vett észre, vagy ha észrevett, miért nem csinált semmit. Egyszer sikerült belenézniem a füzetbe: néhány olvashatatlan írással leírt mondat között hajókat rajzolt.

SLÁGER

Valami ünnepségen, üzemi vagy születésnap ünnepségen kellett szórakoztatnom a jelenlevőket két számomra ismeretlen, tízéves forma kisfiúval együtt, akik közül az egyik virtuóz módon, de nagyon röviden zongorázott; alig hogy elkezdődött a Chopin-szerű, akkordokkal telezsúfolt darab, már véget is ért, és most nekem kellett a másik fiúval együtt énekelnem. De nem tudtam, mit, csak azt, hogy nem tudok énekelni, soha nem is tudtam [de akkor miért kértek fel, hogy énekeljek?], és kibúvóként néhány gyenge vicc után feltettem a közönségnek a kérdést, hogy nem akar-e valaki helyettem énekelni, mire rögtön jelentkezett Sch., a bankigazgató, aki a valóságban is egy zenei tehetség volt, és követték mások is a színpadra, hamarosan egy egész együttes összeverődött, Sch. volt az énekes, és ők aztán, a közönség legnagyobb örömeire – az emberek lelkesen tapsoltak és összekarolva ringatóztak –, előadták a „hatvanas évek egyik legnagyobb német slágerét” (Sch.), a *Csütörtöki dongótangót*, amely számomra eddig az álomig ismeretlen volt, talán azért is, mert valamilyen oknál fogva sajnos nem sikerült hanghordozón rögzíteni.

KORMÁNY

Minden címlapon ugyanaz a hír: Burger, a filozófus lett a kancellár, Menasse, az író lett a köztársasági elnök. Nem érttem, hogyan kerülhette el a figyelmemet ez a nyilvánvalóan előkészületet igénylő fejlemény, ezért felhívtam egyik barátomat, akiről tudtam, hogy napról napra követi a politikai eseményeket. Melyik bolygón élek – kérdezte nevetve –, hogy nem tudom, az Osztrák Köztársaság már régóta nem létezik? Ma már egy jelentős összegű pénz befizetésével bárki vehet magának egy időre valamilyen magas állami tisztséget, amellyel persze nem jár valódi hatalom, az egész csak egy pénzszerzési akció, olyan, mint az autók egyéni kívánságra kiadott rendszáma. Ettől az információtól egyrészt megnyugodtam, mivel Burgernek és Menassénak nem volt igazi hatalom a kezében, másrészt mérges lettem, mert ezek szerint ez a két ember szégyentelenül gazdag volt, és ilyen hülyeségekre szórta el a pénzét. Hogy az Osztrák Köztársaság már régóta nem létezett, az a legkevésbé sem foglalkoztatott.

SZIJJ FERENC FORDÍTÁSA